

COMPAREIXENÇA DAVANT LA COMISSIÓ DE BENESTAR I IMMIGRACIÓ DEL PARLAMENT DE CATALUNYA PER A TRACTAR SOBRE EL PROJECTE DE LLEI DE DRETS I OPORTUNITATS DE LA INFANCIA I L'ADOLESCÈNCIA.

Barcelona, 19 de gener de 2010.

Senyor President, Senyores i Senyors Diputats,

El nostre sincer agraïment per haver estat convocats a comparèixer davant la Comissió de Benestar i Immigració del Parlament de Catalunya de la qual vostès formen part. Per qualsevol persona i més si representa una entitat amb àmplia base social, és una satisfacció ser convidat a opinar davant els representants del poble. Si se'l requereix, a més, per a una qüestió com és la infància, que és nuclear per a l'entitat que representa el motiu de satisfacció és doble.

La primera consideració que voldria fer, i sense entrar en contradicció en l'afirmat en un inici, és que el nostre país, Catalunya, té un excés de regulació que no li fa cap favor. La inflació legislativa satura la capacitat d'adaptació a les normes de la societat. Promoure el bé comú o d'algun col·lectiu no passa necessàriament per noves normes. És més, aquesta afirmació no és només nostra sinó que la va formular el President Montilla en la seva intervenció en el Fòrum Social Pere Tarrés-El País, que la nostra entitat promou. Quan hom enraona amb els líders polítics, amb molts diputats com vostès o amb els responsables del Govern, fàcilment hi ha acord sobre un excés regulador. Sobre que tanta norma porta a un estil de fer tant "mediterrani" com és observar-les quan ens convé i no tenir-les en compte si no ens afavoreixen. Sento fer-los aquesta reflexió a la Comissió de Benestar i Immigració però és l'únic espai en que m'és

possible. Com a conclusió d'aquesta primera idea m'he de preguntar, si volen com a dubte metòdic, si és veritablement necessària aquesta llei i què aporta veritablement de nou? Segur que hi ha persones entre vostès i entre els promotors de la norma que em sabrien respondre amb raons convincents. Amb tot, tant aporta com per justificar una nova llei? No seria suficient un Decret legislatiu?

La segona consideració que voldríem fer és sobre l'extensió del mateix. Al nostre entendre, és un text excessivament reglamentista, que en la pràctica es podrà seguir només de forma parcial. Goso suggerir que es pugui estudiar amb prou perspectiva com per reduir-ne la seva extensió. La llargària del text ens obliga a opinar-ne només a partir d'uns criteris generals que ens portaran a la concreció en alguns articles. A causa de l'extensió del text hem hagut d'obviar fer referències a molts aspectes del mateix que són, si més no, matisables.

La nostra voluntat és la millora del redactat, entenem que és per al que hem estat requerits. Això fa que en el concret haguem obviat valorar positivament moltes parts del mateix que suposa una consolidació de drets i compromisos per part de l'administració vers la infància. Un exemple positiu podria ser l'article 150 i algun d'anterior que reconeixen la necessària atenció d'extutelats quan arriben a la majoria d'edat, atenció que fins al moment s'ha prestat més des de la professionalitat i bona voluntat de "pla per a majors de 18 anys" que no pas perquè disposessin dels mitjans suficients: el reconeixement que en fa la llei el considerem molt positiu.

Malgrat les aportacions que pugem fer des d'una perspectiva crítica i algun comentari sobre parts del mateix, que el regulador vulgui garantir aquests drets i serveis és essencialment positiu i digne de felicitació. Capítols com els referits als mitjans de comunicació, la salut, la protecció davant els maltractaments, denoten les preocupacions d'una societat avançada. Ens felicitem i els felicitem, doncs, per l'esperit de la Llei, malgrat en els propers minuts ens referirem a alguns aspectes amb sentit crític.

Ens centrarem, a partir d'ara, en uns criteris generals que la nostra entitat defensa i esperem que una majoria de vostès comparteixin. A partir de la formulació dels quals intentarem derivar-ne alguna concreció per millorar alguns dels articles de la Llei. Enunciarem el principi, procurarem argumentar-lo en general i a continuació proposarem alguna millora en articles concrets per ser coherents amb el criteri. Goso demanar-los vulguin fer seus els principis i que inspirin tot el seu treball sobre el text. Les nostres propostes són limitades pels recursos limitats que hem pogut destinar a analitzar la Llei i pel temps necessàriament acotat de la intervenció. Centrem-nos ara doncs en aquests principis i les seves concrecions:

1. Principi de subsidiarietat i de la lliure iniciativa social.

Tota societat "sana" formada per persones "sanas" en un concepte ampli d'aquest terme, mostra la seva capacitat d'iniciativa i responsabilitat social. I ho fa, entre altres accions, promovent associacions, fundacions i fins i tot la llibertat d'empresa. Un Estat madur, veritablement democràtic no ho ha de regular ni voler controlar tot, sinó que de forma generosa ha

de reconèixer i recolzar, d'acord amb el principi de subsidiarietat, les iniciatives que sorgeixen de la societat i que uneixen la llibertat espontània de crear, d'iniciativa, amb la proximitat amb les persones que necessiten ajuda. Aquest principi és bàsic per respecte a la persona però també per eficiència -mínim cost en l'atenció- i per eficàcia -millor prestació del servei per proximitat-.

En el cas concret del Projecte de Llei que ens ocupa, el trobem massa reglamentista. Dubtem que deixi espai suficient a la lliure iniciativa i ben segur que si aquesta intervé és excessivament encotillada, únicament com a "operador" al qual se li contracten serveis.

Abordant l'articulat concret ens referirem, en primer lloc, com a exemple significatiu del que agraiem prenguin nota, als *articles 21,22 i 23*. Ens parlen de planificar, de plans d'atenció integrals, d'un mapa de recursos per a la prevenció de situacions de risc. Penso, per exemple, en els centres oberts, un equipament per a la prevenció, pensat per a infants i adolescents a la sortida de l'escola, on es fa reforç escolar, educació en el lleure, un seguiment social bàsic i a vegades educació per a les famílies al matí. El mateix que fan els centres d'esplai diaris. Els 1.500 infants en centres d'esplai diaris que tenim a la ciutat de Barcelona reben de l'Ajuntament de Barcelona entorn 280.000 € anuals per funcionar. Dos centres oberts per a $48 \times 2 = 96$ infants que s'inauguraren entre l'any passat i aquest costaran més d'un milió d'euros a la ciutat. I a més la planificació municipal ha trigat anys en tenir partida per a construir el recurs i pot ser que el gestioni una empresa de netejadores mentre que joves associats

han creat els centres d'esplai diaris fa més temps i tenen tot el suport social de les entitats de les que forment part.

El text que es proposen aprovar inclou massa vegades oracions en les que el subjecte és l'administració i és ella qui executa l'acció verbal. A nosaltres ens semblaria més coherent amb el principi de subsidiarietat que s'utilitzés el verb "promoure", "coordinar"... i que els mapes de serveis i les planificacions, si n'hi ha d'haver, incloguin les iniciatives ja existents que no consten enlloc, es consensuï amb els agents socials que ja intervenen i deixin oberta la possibilitat de noves iniciatives a la vegada que ajudin a les existents de forma suficient, abans de crear-ne d'altres únicament perquè són d'iniciativa pública.

2. Principi de consciència de la realitat

El regulador, així com l'administració, han de tenir per damunt de tot consciència de la realitat, sentit comú. Les utopies són necessàries i positives però per als preàmbuls i com a principis inspiradors. Després cal fer normes que siguin realitzables, que estiguin en consonància amb la realitat dels beneficiaris, dels professionals de que pugui disposar dels nivells de riquesa del país del qual es deriva la capacitat econòmica de l'administració. Gosem fins i tot suggerir que el mateix llenguatge ha de ser comprensible, així com els criteris emprats. I ha de ser comprensible per a persones alienes a l'àmbit d'acció de la norma amb una cultura general mínima. Això té conseqüències fins i tot en l'argot, en els acrònims que no són més que una imatge d'un món que hem de fer l'esforç de normalitzar al màxim, en tots els sentits, inclòs en la mesura objectiva de la seva eficàcia.

Entrant en el concret, ens podem preguntar si té massa sentit que en la major part de l'articulat es parli de la "persona infant o adolescent". No es pot incloure en el preàmbul o en els primers articles que l'infant i l'adolescent òbviament són persones amb tota la dignitat que l'ésser humà ha de tenir i evitar anar-ho reproduint en tot el text? Es fa per evitar el llenguatge sexista? Amb la paraula infant no n'hi hauria prou?

Fixem-nos en l'article 53.2 *"les administracions públiques han de facilitar que les persones infants o adolescents siguin escoltades com a col·lectiu en totes les decisions ciutadanes que les afectin"*. Llegim-ho amb una mica de perspectiva. No creuen vostès que tenir presents els infants ja ho hauria d'inspirar el conjunt del text i serien innecessaris punts com l'esmentat?

Rellegim l'article 69 sobre els medicaments *"l'administració de la Generalitat de Catalunya, en l'àmbit de les seves competències, ha de vetllar pel compliment de la legislació estatal sobre productes farmacèutics, i particularment en el cas de medicaments destinats a persones infants –aquí inexplicablement s'han obviat els adolescents- en allò que fa referència a les garanties exigides en la corresponent autorització de comercialització d'aquesta medicaments en relació amb la prevenció raonable d'accidents"*. De debò, és necessari? No està comprés ja en altres regulacions i en les pràctiques habituals? Voler abastar-ho tot no va en detriment, fins i tot, de l'autoritat moral del regulador respecte a la ciutadania?

3. L'acció preventiva de l'educació i la intervenció social hauria de ser una prioritat.

Tot el que invertim en recursos humans i econòmics, per prevenir els problemes i vertebrar la societat civil, indubtablement, tindrà un efecte en l'aminoració de recursos necessaris per a l'atenció a les persones amb problemàtiques concretes i en especial en evitar patiment humà. Evitem el fracàs escolar, eduquem hàbits de conducta saludables a la població general, afavorim la consciència de responsabilitat social enlloc d'haver de tenir una administració que ho garanteixi tot. Fixem-nos en els mitjans reals que s'inverteixen en prevenció, fins i tot en l'espai que la prevenció té en el text i el que té la definició de l'atenció quan l'infant ha de ser subjecte d'atenció especial. Es reflecteix suficientment en el Projecte de Llei la realitat que gairebé un 20% dels infants catalans viuen per sota el llindar de la pobresa? Quines accions preventives per a aquests supòsits es proposa realitzar?

Aquest principi, per lògica de la nostra entitat, el volem concretar amb l'exemple de l'educació en el lleure. Abans ja els he parlat dels centres d'esplai diaris que presten un servei equivalent als centres oberts. Però a aquest hi voldríem afegir la xarxa social que suposa tot centre d'esplai i el suport que dona en situacions de pobresa i marginalitat. Volem valorar l'ocupació positiva del temps lliure per als infants, però també dels joves monitors quan el projecte sorgeix de la lliure iniciativa social. Promoguem, doncs, les entitats socials, ateneus, casals, colles geganteres, l'esport escolar. Ajudem la xarxa d'organitzacions socials existents, i això no vol dir demanar més recursos econòmics sinó pensar en el que necessiten i en l'efecte que

poden tenir en elles cada nova normativa. Respectem com s'organitzen. Aquí m'he de referir a l'article 57.3. *que diu "les administracions han d'afavorir i fomentar l'educació en el lleure i donar suport a la xarxa associativa d'entitats"*. Proponem canviar-ho per la *"xarxa d'entitats socials"* per evitar excloure altres realitats que promouen des d'altres formes jurídiques no lucratives l'educació en el lleure -com la de fundació- però per igual tenen un paper rellevant des del voluntariat en l'educació en el lleure.

I, per exemple, per ajudar a aquest món educatiu voluntari *evitem articles com el 73 o matisem-los*. És impossible que cases de colònies gestionades sense afany de lucre, on no s'ofereix ni el servei de manutenció per fer-les més assequibles a agrupaments escoltes, centres d'esplai i altres entitats socials hagin de disposar, la casa, l'establiment, del permís de cada família de cada infant per pernoctar-hi. Aquesta norma aïllada és feixuga d'acomplir, però el conjunt de totes les que van sorgint ofeguen el voluntariat i encareixen poc a poc els albergs i cases de colònies. *Simplificar-ho és tant senzill com eximir-ne la instal·lació quan acull grups organitzats on la normativa d'activitats de vacances ja demana als responsables dels grups que tingui l'autorització dels pares perquè els infants puguin participar en les activitats*.

4. La vida és el bé i el dret per excel·lència de les persones i cal defensar-la i promoure-la de la forma més rica possible.

Desenvolupar aquest principi no necessita de masses frases. Entenem que tots el compartim. Si ens proposem legislar sobre

els drets i les oportunitats dels infants i adolescents és perquè volem el millor per a aquests, perquè se'ls vol ajudar a ser feliços i viure amb plenitud. És aquesta finalitat amb la que indubtablement s'ha preparat el text atenent les diferents dimensions de la vida i els casos que requereixen una atenció especial.

Entrant en alguna concreció d'aquest principi proposem la inclusió d'un terme en l'article 44 e) *dins el capítol IV de salut*. En aquest es parla d'una *sexualitat responsable* i això és positiu. Amb tot, creiem que valdria la pena parlar abans del *foment d'una afectivitat equilibrada, madura, que pugui integrar una sexualitat responsable*. Si volem abordar la sexualitat dins d'un concepte de salut ho hauríem de fer incloent l'afectivitat i el conjunt de la sensibilitat humana. Prevenir embarassos o infeccions per via sexual no hauria de ser l'únic objectiu pel qual abordar la sexualitat.

L'article 47 tracta del dret a decidir sobre la maternitat. Com a catòlic i humanista considero que cal defensar la vida humana inclosa la dels nonats en qualsevol supòsit i en especial ho ha de fer una llei que es proposa defensar els drets i les oportunitats de la infància. Essent conscients de la realitat social i de l'existència de situacions extremes proposem que la Llei abordi la defensa de la vida humana, incloent els nonats en tot supòsit. I suggerim que si la Llei reconeix el dret a decidir sobre la seva maternitat a la noia, en relació al grau de maduresa, se li garanteixi el suport social necessari per a la decisió tan important que va a prendre i que aquest supòsit passa també per la implicació de la família o tutors legals de la noia en la decisió. La llei ha d'oferir també el suport necessari a la mare per atendre i

mantenir al fill que ha engendrat si la decisió que pugui prendre és la de mantenir l'embaràs. Creiem que la proposta que apuntem pot generar el consens suficient en la Càmera i en la societat com perquè es tingui en consideració. El fer-ho suposaria una sensibilitat del Parlament superior a la d'altres legislacions vigents europees.

5. L'atenció a la infància amb dificultats socials hauria de ser el més normalitzadora possible. Cal cercar en tot cas el bé superior de l'infant.

La Fundació pere Tarrés va gestionar un CRAE propi durant 8 anys aproximadament. Una de les decisions de l'administració a les que més em vaig resistir com a Director General de la Fundació, per la que em vaig barallar amb la pròpia directora del centre i amb tècnics de l'avui DGAIA va ser per posar en el vestíbul del centre una placa de metacrilat que oficialitzava que aquella casa no era una vivenda sinó una institució. Prou que els infants i els seus amics ho sabien, calia a més un metacrilat i diversos papers annexes?

El bé superior de l'infant és el que hauria d'orientar tota decisió presa. Aquestes s'han de prendre amb les garanties jurídiques i processals que convingui, òbviament, però pensant en l'infant i en el moment en que està vivint. La transcendència de viure de la forma més integradora possible no és la mateixa per a l'infant que per a l'adult.

Ben segur que han passat o passaran per la comissió altres persones expertes jurídicament i des de la pràctica sobre infància en risc i la seva protecció. No em considero en absolut qualificat

per parlar-ne amb profunditat. Abordem únicament i com a concreció d'aquest esperit normalitzador 3 qüestions més.

Els articles 108 i següents tracte dels desemparaments i de les mesures d'acollida i atenció a l'infant. Respecte aquestes volem alertar al legislador sobre el risc que les prengui l'administració i en massa ocasions un únic funcionari. Comprenem l'avanç en la gestió que va suposar que no tot haguessin de ser sentències judicials o mesures preses per un jutge. Som conscients i després en hi referirem de la necessària agilitat en la presa de decisions, però siguem conscients del risc que es corre. A nivell d'anècdota, si es vol i sense cap voluntat d'eivar-ho a categoria, la nostra família vam acollir d'urgència un infant de 6 mesos. La mare l'havia abandonat en un centre per a noies soles en un estat força lamentable. Va passar més de 3 mesos a casa en que es va refer del tot, va fer uns avenços notables, va viure amb una família normal de 4 membres. Per indicació de la treballadora social de l'EAIA va haver de ser entregat a l'àvia materna alcohòlica que havia abandonat a la mare politoxicòmana a Catalunya i a la germana d'aquesta a Anglaterra. La resposta del Director General va ser que era un problema si ell havia de contradir un funcionari i que pel risc evident del cas, que reconeixia, seguirien de prop l'evolució del nen. Una sola persona va prendre una decisió d'altíssima transcendència per a la vida d'aquest infant.

Quan cal prendre mesures de desemparament d'un futur nadó convé fer-ho amb la màxima agilitat. Si és necessari amb sentència judicial, doncs la llei ha de possibilitar aquesta agilitat judicial. Si atenem al bé superior de l'infant no té sentit que separat de la mare en néixer quedi institucionalitzat durant dos

anys fins que hi hagi una sentència que en ferm que permeti una adopció. Facilem la sentència, l'acolliment preadoptiu o el que convingui perquè es pugui evitar la institucionalització i que la relació amb qui li pugui fer de pares sigui el més ràpida possible.

També en aquest sentit normalitzador caldria garantir assistència jurídica als infants que hagin de comparèixer, ni que sigui com a testimonis, en judicis. Aquest és un fet habitual degut a les trajectòries familiars i a les problemàtiques viscudes. És important no deixar-ho tot en mans del ministeri fiscal. I ni que sigui a nivell informatiu, considerem imprescindible la presència d'un lletrat que vetlli pels seus drets i interessos. A tall d'exemple podria exposar l'experiència de responsables de la nostra entitat entre un pare que volia pegar al fill menor en un judici mentre la jutgessa demanava la presència de la Guàrdia Civil que va trigar el suficient com perquè el menor o l'adult que s'hi va interposar haguessin pogut ser ferits quan ningú sabia perquè se'ls havia citat a declarar, ni el motiu del judici, ni la possible presència d'un pare amb antecedents de violència domèstica vers els fills.

Voldria acabar reiterant l'agraïment a la invitació, excusant-me per la impossible major precisió en el treball i les propostes i amb la voluntat de recordar els cinc principis exposats: 1. Subsidiariat i lliure iniciativa social. 2. Consciència de la realitat. 3. Acció preventiva de l'educació i la intervenció social. 4. La vida com a principi darrer i 5. Cal preservar el bé superior de la infància i una forma de fer-ho és promovent l'atenció el més normalitzada possible de l'infant amb carències socials.

Josep Oriol Pujol i Humet
Director General de la Fundació Pere Tarrés